

Hvordan jobbes det med å unngå unødig eksponering for skadelige stoffer i brann-Norge?

Tilsyn og veiledning om eksponering for brannrøyk

Astrid Lund Ramstad
Direktoratet for arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet

Bakgrunn

Systematisk HMS-arbeid

Mål og målgrupper

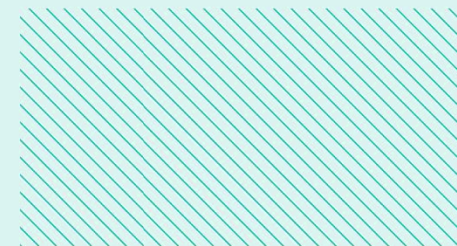
Virkemidler

Hensikten med tilsynene

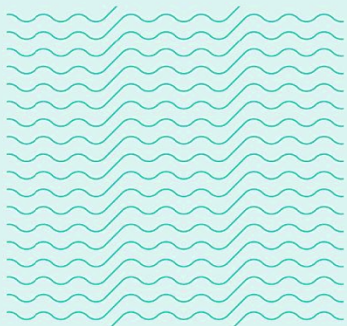
Hva spurte vi om i tilsynene?

Hva fant vi i tilsynene?

Oppfølging

Bakgrunn

Arbeidsmiljøutfordringer ved kjemisk eksponering

Innånding av:

- Kjemikalier
- Metallstøv og –røyk
- Mineralstøv
- Organisk støv
- Eksos og røyk

Helseutfall ved innånding:

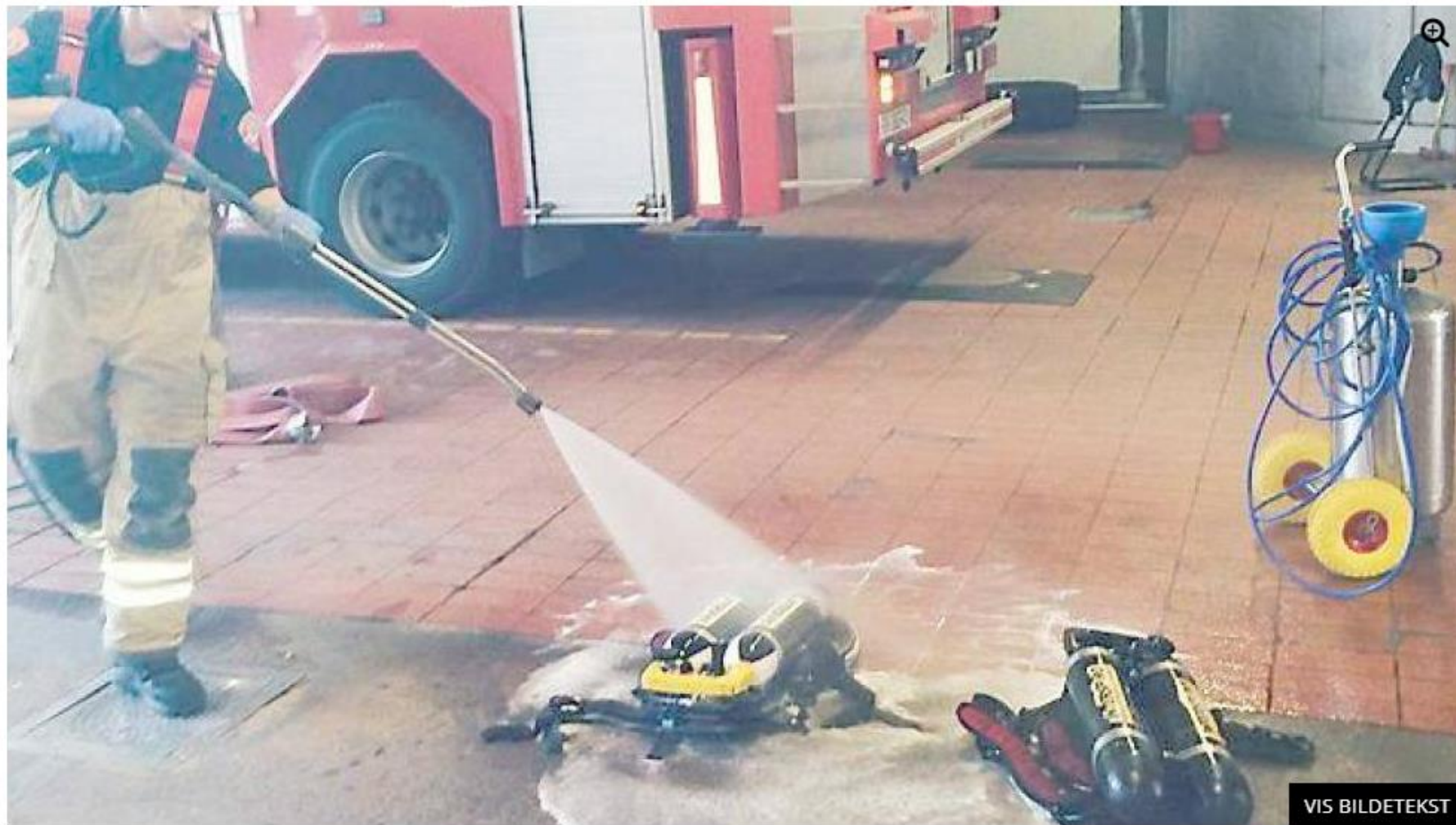
- Luftveis- og lungesykdommer (astma, KOLS)
- Kreft
- Skader på sentralnervesystemet.
- Arbeidsskadedødsfall

Hudkontakt med:

- Kjemikalier
- Avfettingsmidler
- Oljer og smøremidler
- Vann

Helseutfall ved hudplager:

- Irritativt og allergisk kontakteksem
- Kronisk hudsykdom

Økt kreftfare for brannmenn

BRANNVERN: Brannmenn har økt risiko for flere typer kreft enn andre yrkesgrupper. Nå ønsker de at sykdommen skal regnes som yrkesskade på linje med akutte tilfeller.

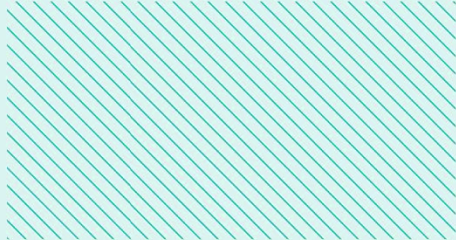
VIS BILDETEKST

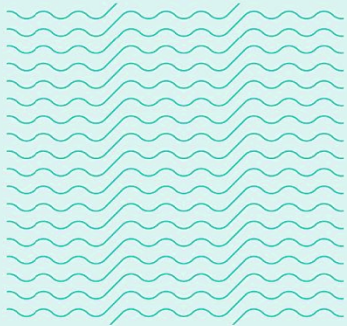
KREFTFARE: Brannfolk eksponeres for kreftfremkallende stoffer.

Kreftfare på jobb

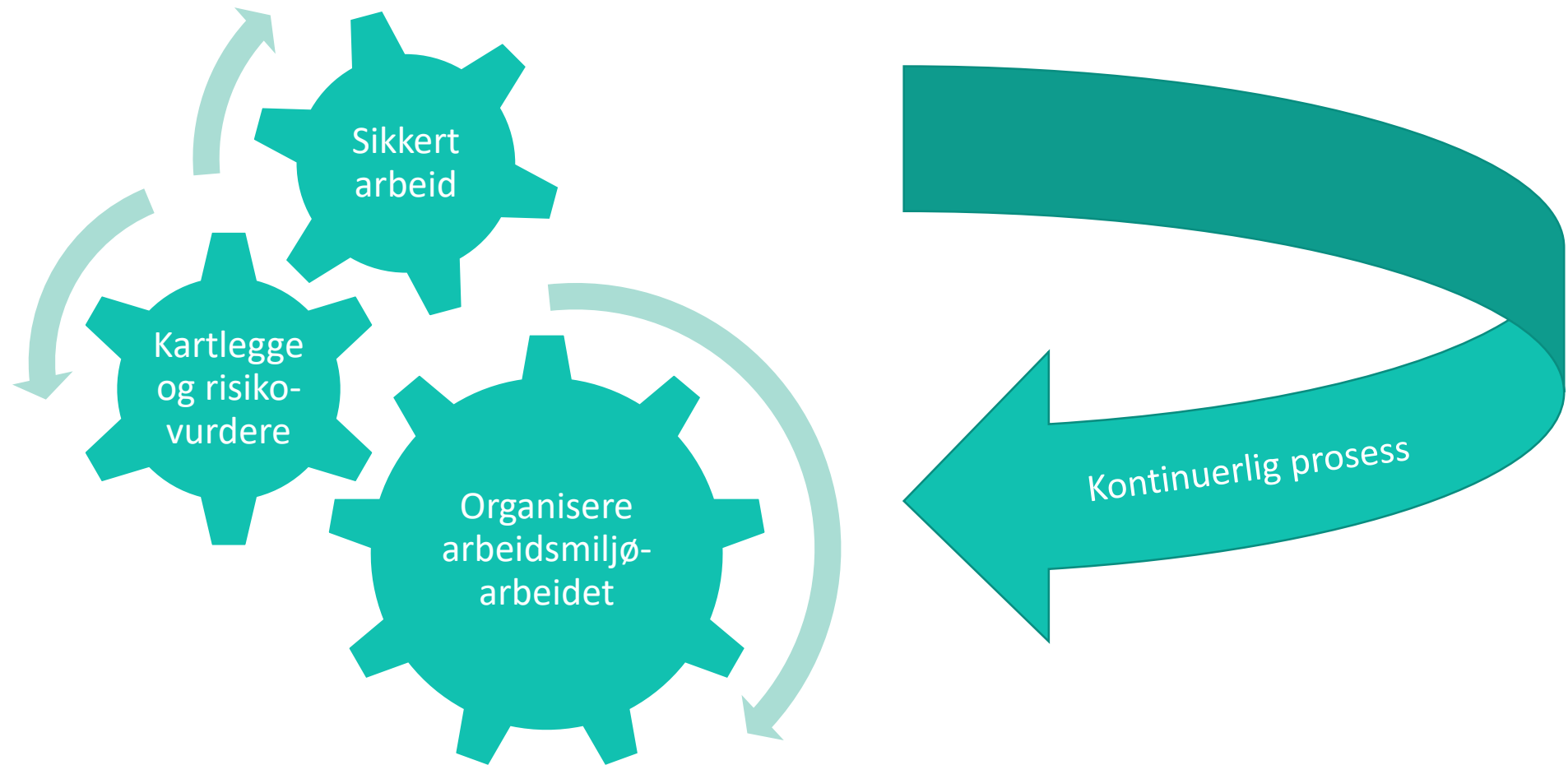
Varden

Systematisk HMS-arbeid

Systematisk arbeidsmiljøarbeid

Arbeidsgiver har ansvaret!

Medvirkning

Medvirke
Tillit
Aktiv deltakelse
Skape eierskap
Rett og plikt
Engasjere
Motivere
Åpenhet
Kultur
Involvere

Systematisk arbeidsmiljøarbeid

1. Kartlegge – skaffe oversikt og identifisere farer = å være føre var
2. Risikovurdere – indentifisere og vurdere eksponering = finne ut hva som kan gå galt
3. Fastsette og gjennomføre tiltak for å redusere eksponeringen = gjøre noe med det

Å se hva som kan gå galt, og gjøre noe med det!

Skellefteåmodellen

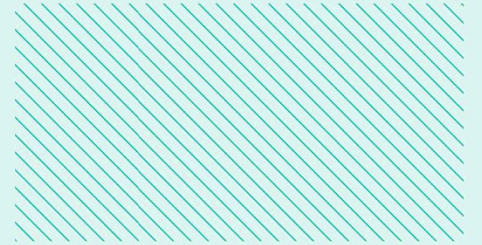
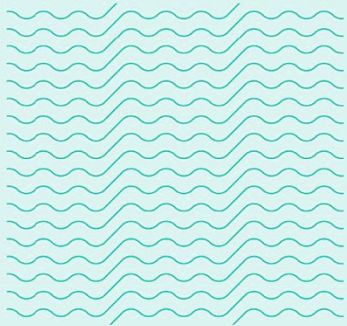
- Viser hvordan eksponeringen for forurensning fra brannrøyk kan reduseres ved å gjennomføre forebyggende tiltak:
 - Kunnskap og innsikt
 - Rutiner
 - Forutsetninger og utrustning
- Forskriftskrav til arbeidsmiljø gjelder uavhengig om Skellefteåmodellen brukes eller ikke.
- Se:
 - <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/27476.pdf>

Friska brandmän

– Skellefteåmodellen förbättrar arbetsmiljön

Mål og målgruppe

Mål og målgrupper

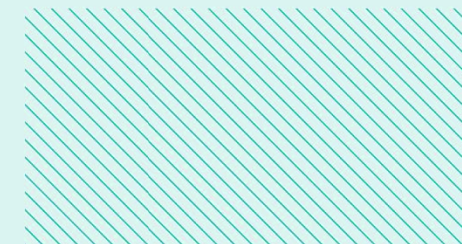
Mål

- Forebygge eksponering for støv, gass og røyk (brannrøyk) blant arbeidstakere i brann- og feiervesen.
- Brann- og feiervesen skal ha utført tilfredsstillende kartlegginger og risikovurderinger og deretter gjennomført nødvendige fysiske og organisatoriske tiltak, slik at arbeidstakernes eksponering blir redusert til et minimum.

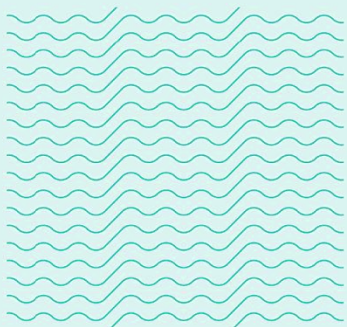
Målgrupper

- Kommunale brann- og feiervesen
- Interkommunale selskaper

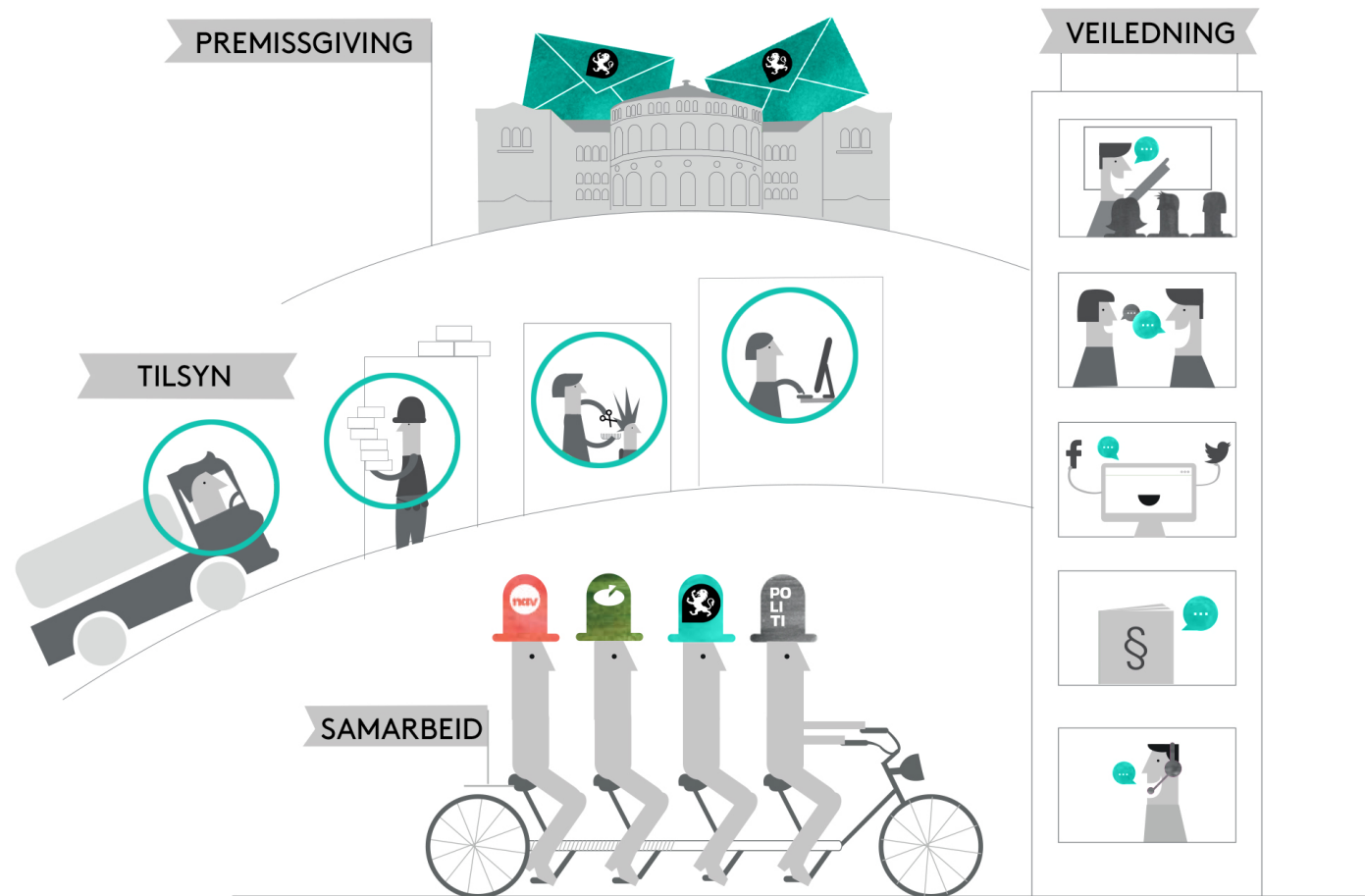

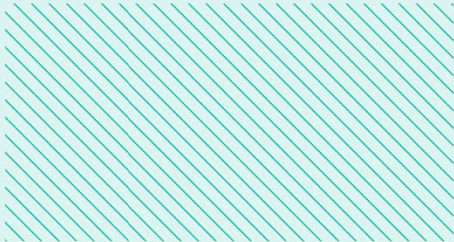
Virkemidler

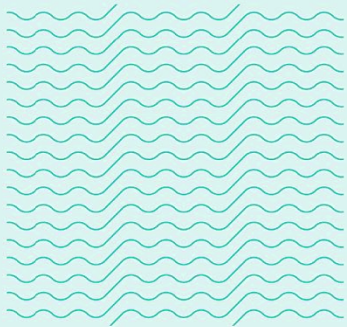
Virkemidler

VÅRE VIRKEMIDLER

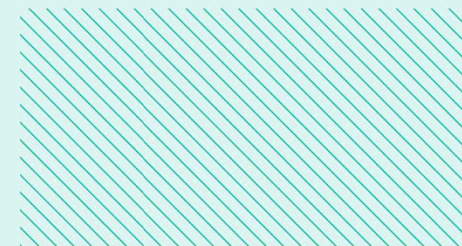

Hensikten med tilsynene

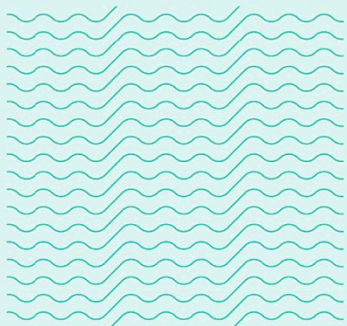

Hensikten med tilsynene

- Bidra til at virksomhetene arbeider systematisk for å unngå at brannfolk og feiere utsettes for helseskadelig eksponering av støv, gass og brannrøyk.
- Undersøke hvordan virksomheten arbeidet for å redusere arbeidstakernes eksponering av støv, gass og brannrøyk.
- Få en oversikt over hvilke forebyggende tiltak som er gjennomført. Både i planlegging av oppdrag, i gjennomføring av oppdrag på et brann- eller feiersted og til slutt når arbeidstakerne er tilbake på stasjonen.
- Bidra til å redusere den helsefarlige eksponeringen som arbeidstakerne er utsatt for.

Hva spurte vi om i tilsynene?

Kartlegging og risikovurdering

- Bruk av personlig verneutstyr
- Skifte av branntøy
- Håndtering, oppbevaring, vasking og tørking av forurenset branntøy
- Renhold, oppbevaring og vedlikehold av personlig verneutstyr
- Tilrettelegging for blant annet dusj, vaskemuligheter for brannfolk og feiere
- Renhold av utrykningskjøretøy og brannslanger

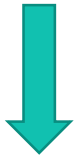

Tiltak for å redusere eksponeringen

- Rutiner for feiing og utryknings- og øvelsessituasjoner med for eksempel hvilket personlig verneutstyr som skal brukes når.
- Rutiner for hvordan renhold, oppbevaring og vedlikehold av verneutstyr, kjøretøy og annet utstyr skal foregå.
- Tiltak om fysisk tilrettelegginger ved brannstasjoner, eller planlegging av utbedring/nybygg i form av:
 - Rene og urene soner i brannstasjonen og garderober med dusj og vaskemuligheter
 - Ventilering av vognhall og øvrige rom
 - Tilgang til vaskemaskiner for tilfredsstillende vask av arbeidstøy

Plan for tiltak

- Risikoreduserende tiltak
 - Ventilasjon
 - Organisatoriske tiltak

- Handlingsplan skal inneholde oversikt over:
 - Prioriterte tiltak
 - Ansvarlig
 - Tidsfrist

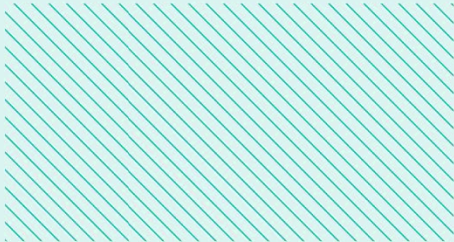

Opplæring og informasjon

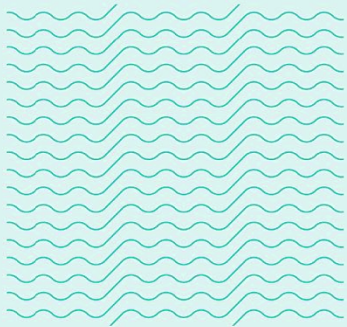
- Den foretatte kartleggingen og risikovurderingen og eventuelle vesentlige endringer som er foretatt i prosedyrene.
- Farlige kjemikalier som forekommer eller kan forekomme på de ulike uttrykningene og ved feiling.
- Hvor det forekommer støv, gass, sot og brannrøyk, og den risiko det medfører for brannfolk og feieres helse og sikkerhet.
- Stoffkartotek og bruk av informasjonene gitt i sikkerhetsdatablader for kjemikalier som finnes i virksomheten.
- De nødvendige vernetiltakene for sikker og forsvarlig utførelse av arbeidet, og håndtering av nødsituasjoner som kan oppstå.

Hjelp til forebyggende tiltak

- Bistand fra Bedriftshelsetjenesten (BHT)
 - utarbeides en plan for hvordan BHT blir brukt i virksomhetens forebyggende arbeid
 - utarbeides planen i samarbeid med arbeidsgiver, BHT, verneombud og ansattrepresentant
 - arbeidsgiver ansvar for at planen gjennomføres
- Virksomhetens verneombud
 - blir verneombud tatt med på råd i virksomhetens forebyggende arbeid (planlegging og tiltak)
 - hvordan sikrer arbeidsgiver at verneombud snakker på vegne av de ansatte

Hva fant vi i tilsynene?

Hva fant vi i tilsynene?

- Manglende eller mangelfulle risikovurderinger og rutiner for å kunne arbeide trygt og sikkert.

Hva fant vi i tilsynene?

- Mangelfull informasjon og opplæring av brannfolk i virksomhetens egne rutiner og utstyr.

Hva fant vi i tilsynene?

- Manglende tiltak for å redusere risiko for eksponering for brannrøyk og sot for brannfolk og feiere.
- Brannstasjoner mangler ventilasjon og avsug for eksos.
- Ikke skille mellom rene og urene soner.
- Ikke tilgang på håndvask, dusj eller toalett.
- Personlig verneutstyr, utover røykdykkerutstyr, blir lite brukt.

Flere vernetiltak – brannfolk

- Flere har kjøpt vaskemaskiner, men brannbekledning leveres ofte på sykehjem og skoler der de vaskes i moppemaskiner.
- Noen har ikke godkjente røykdykkere, men har beholdt utstyret.
- Andre har kvittet seg med røykdykkerutstyr, eller har ikke tilfredsstillende verneutstyr og opplæring.
- Ved bruk av personlig verneutstyr er det som oftest i form hansker og masker. De fleste bruker P2-filter i masken, mens noen også bruker P3-filtre (som er anbefalt) eller kombinasjonsfilter.
- Noen bruker våtservietter til rengjøring av hender og ansikt før de spiser.

Flere vernetiltak – feiere

- Private biler blir brukt til utrykning, og til å reise til og fra feieroppdrag.
- Mange brannfolk og feiere reiser hjem direkte etter en brann eller oppdrag, og de dusjer da hjemme.
- De fleste feiere har to eller tredelt bil, men oppgir at det er umulig å holde førerhuset som en ren sone. I tillegg spiser de maten i bilen.
- Feiere er stor sett flinke til å dusje på stasjon etter feiing og vasker stort sett arbeidsklærne hver dag.

Eksempel på vernetiltak - vaskecontainer

Vaskeprosessen pågår

Vaskeprosessen er avsluttet

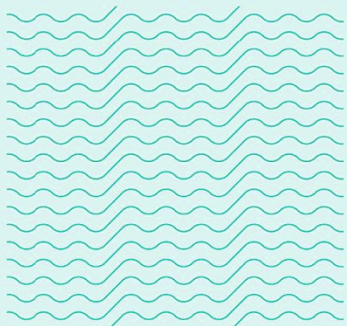
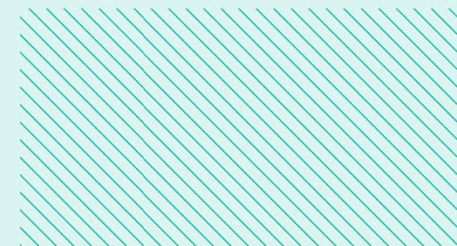
Hva fant vi i tilsynene?

- Bedriftshelsetjenesten blir i stor grad brukt til helseundersøkelser.
- Bedriftshelsetjenesten blir i mindre grad benyttet til å bistå i virksomhetens forebyggende arbeid.

Hva fant vi i tilsynene?

- Verneombud medvirker i liten grad i virksomhetens arbeid med risikovurdering.
- Mangelfull informasjon og opplæring av verneombud.

Oppfølging

Oppfølging av pålegg som ikke er lukket

- De fleste tilsyn som ble gjennomført i aktivitetsperioden er nå avsluttet.
- Fortsatt er det en del virksomheter som ikke har etterkommet de kravene som er gitt. Dette kan blant annet være fordi fristen for å etterkomme pålegg fortsatt løper.
- Pålegg som er gitt følges opp på vanlig måte.

Eksempelvis dersom pålegg ikke er dokumentert gjennomført innen frist, vil varsel og vedtak om tvangsmulkt iverksettes. Alternativt kan stans benyttes for å presse virksomhetene til å etterkomme pålegg.

- Vi forventer at virksomhetene tar kontakt med Arbeidstilsynet dersom de ikke har muligheter for å etterkomme pålegg innen fastsatt frist.

Kommunesammenslåing og andre organisatoriske endringer

- Hvis det fortsatt er pålegg som ikke er lukket og
 - to eller flere kommuner er blitt en kommune eller
 - to eller flere kommuner snart blir til en

ber Arbeidstilsynet om at berørte kommunene gir en felles orientering om hvordan løpende pålegg/krav skal etterkommes.

- Det samme ber vi om
 - der pålegg ikke er lukket
 - kommuner inngår nye samarbeidsavtaler med andre kommuner, eksempelvis ved utvidelse av deltakere i etablerte interkommunale selskaper
 - eller ved stiftelse av nye interkommunale selskaper

Forskningsprosjekt

- PartiKle – *Kunnskapsgrunnlag om partikkelinntrenging i brannbekledning for utvikling av sikrere brannbekledning* – Sintef og Wenaas

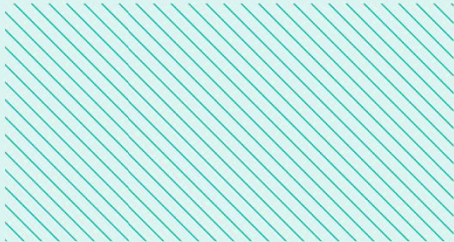
Prosjektet skal:

Etablere ny kunnskap og metoder for testing av inntrenging av helseskadelige sot- og røykpartikler i brannbekledning.

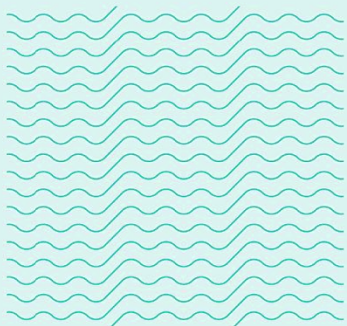
- *Kreftrisiko blant brannmenn* – Kreftregisteret og STAMI

Formålet med studien er:

Å evaluere sammenhengen mellom yrkeshistorikk og kreftrisiko blant brannmenn
Å evaluere sammenhengen mellom spesifikke eksponeringer og kreftrisiko

Kontaktinformasjon

Kontakt oss!

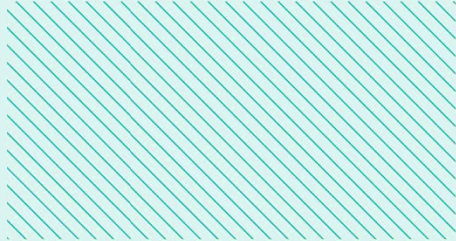
Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynets svartjeneste: 73 19 97 00

svartjenesten@arbeidstilsynet.no

rosmari.johnsen@arbeidstilsynet.no

astrid.lund.ramstad@arbeidstilsynet.no

Takk for oppmerksomheten!

